

8. Koolide ülesehitus ja juhtimine

Waldorfkoolide ülesehitus ja organisatsiooniline struktuur võib erineda olulisel määral. Erinevused võivad esineda nii riikides kui ka riikide vahel. Siiski on mõned olulised jooned, mis on enamikule maailma waldorfkoolidest ühised. AWSNA poolt kirjastatud Waldorfkoolide majandamise käsiraamatus²¹ on need kokku võetud järgnevalt: „Iga waldorfkool on unikaalne organism, mis loob endale omase eluloo. See võrsub oma asukohas ja inimkeskkonnas. Siiski on olemas teatud ühisnimetajad, mida kõik koolid peavad rajamisel arvestama. Waldorfkoolidel ei ole traditsioonilist hierarhilist struktuuri. Nad koosnevad kolmest omavahel seotud sfäärist: ühingu/seltsi eestseisus/juhatus, õpetajaskond ja vanemad. Kõigil neil on esmaseks prioriteediks laste heaolu.... Kooli õiguslikuks aluseks on seltsi/ühingu põhikirja, mis kirjeldab kooli, selle eesmärki, asukohta ja liikmelisust.... Igal riigil on õigus reguleerida põhikirjale seatud nõudeid.... Põhikirja või selle alusel koostatud seltsi õiguslikku alust määratlevad dokumendid kirjeldavad seltsi juhatuse/eestseisuse ülesehitust, õigusi ja töökorraldust. Põhikirja ja muid õigusdokumente võib muuta ning neid peab perioodiliselt üle vaatama seltsi nõukogu/juhatus, mis on kooli seaduslikult vastutav üksus.“

Eesti waldorfkooli pidajate eesmärgid on kirjas nende põhimäärustes. Kui esmaseks eesmärgiks on enamasti vastava kooli (ja lasteaia) ülalpidamine ja arendamine ning waldorfpedagoogikale põhineva hariduse pakkumine, siis näiteks MTÜ Rosma Haridusselts on oma tegevuse eesmärgi laiemalt määratlenud: keskkonna loomine vaba inimese kasvamiseks. Ka MTÜ Kultuuri- ja Haridusselts “Meelespea” peab oluliseks põhikirjas esile tuua laiemaid eesmärke:

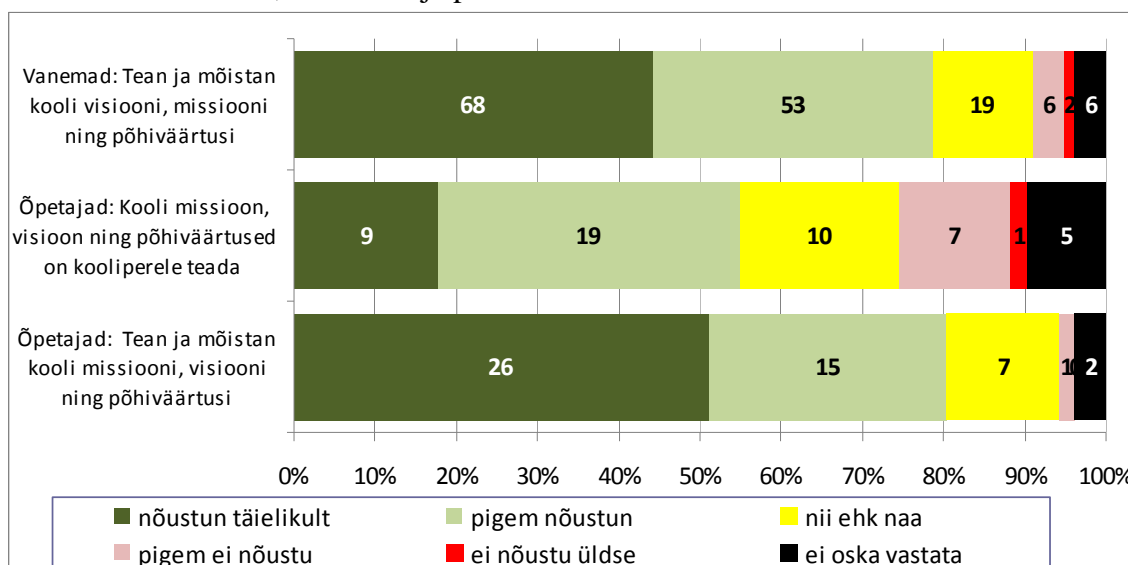
- kultuuri ja hariduse arengu toetamine;
- inimeste aktiviseerimine ja julgustamine, oma liikmetele sotsiaalse toe pakkumine, ümbritseva maailma ja omaenda elu mõtestamisele kaasaaitamine;
- laste ja noorte sotsiaalsete võimete mitmekülgne arendamine;
- laste arengu suunamine, lähtudes waldorfpedagoogika põhimõtetest.

MTÜ Viljandi Vaba Waldorfkooli Ühing seab eesmärgiks ökoloogilise ja inimkeskse kultuuri ja eluhoiaku kujundamist. Olulise eesmärgina nimetavad seltsid ka koostööd teiste waldorfkoolide ja muude organisatsioonidega, waldorfpedagoogika tutvustamist (sh kirjastamine ja ürituste korraldamine) ning seltside liikmete nõustamist õpetamise ja kasvatamisega seotud küsimustes.

Lisaks põhikirjalistele eesmärkidele on koolides sõnastatud kooli visiooni, missiooni ja põhiväärtuseid. Vanemate ja õpetajate küsitluse tulemuste alusel võib öelda, et enamuse (ligikaudu 80%: positiivseks loetakse hinnangud „nõustun täielikult“ ja „pigem nõustun“ kokku) vastanud õpetajatest kui ka lapsevanematest teavad ja mõistavad kooli visiooni, missiooni ja põhiväärtusi. Samas nõustub vaid veidi üle poolte vastanud õpetajatest, et need väärtused on teada kooliperele, 20% kahtleb selles ja 16% arvab vastupidist. Antud erinevus isikliku mõistmise ja kollektiivse teadvustamise vahel viitab vajadusele neid kooli põhieesmärke ja väärtusi jätkuvalt üheskoos teadvustada ning vajadusel uuendada.

²¹ Mitchell, D., Alsop, D (editors); Economic Explorations – An Economic Handbook for Waldorf Schools, AWSNA (kasutatud koopia puudus väljaandmise aasta). Chapter 4 „The Organisation of the Waldorf Schools“, autor David Mitchell.

Joonis Kooli visiooni, missiooni ja põhiväärtuste teadvustamine Eesti waldorfkoolides

Allikas: Waldorfkoolide lapsevanemate küsitlus, Waldorfkoolide õpetajate küsitlus.

Kõikides koolides koostatakse arengukavu ning neid täiendatakse ja uuendatakse vastavalt tekkinud olukorrale või regulaarse ülevaatus korras saavutamaks. Protsessis osalevad kooliti erinevad osapooled. Osalevad kas õpetajate kolleegiumi ja juhatuse liikmed, üks pool neist, kooli üldkogu, vastav töögrupp või kaasatakse osalisi laiemalt nt kooli sõbrad.

Seltsi liikmed. Seltsi kuuluvad liikmetena lapsevanemad, õpetajad ja teised isikud, kes toetavad seltsi tegevuse eesmärke. Seltsi kuulumisele ei ole seatud otseseid piiranguid. Nii võivad liikmeks olla esitatud avalduse alusel ning seltsi juhatuse/eestseisuse nõusoleku korral kõik füüsilised isikud. Juriidiliste isikute puhul on MTÜ Tartu Vaba Waldorfkooli Selts ja MTÜ Rosma Haridusselts puhul võimalik toetajaliikme staatus, MTÜ Kultuuri- ja Haridusselts “Meelespea” puhul võib liikmeks olla ka nn kollektiivliige. Kui Tartu, Aruküla ja Rosma kooli pidajad ei tee üksikliikmete puhul vahet nende staatuse osas, siis MTÜ Kultuuri- ja Haridusseltsi “Meelespea” ja Viljandi Vaba Waldorfkooli Seltsi põhikiri sätestab ka neile erinevad „tasemed“. Seltsi liikmed jagatakse nendes organisatsioonides

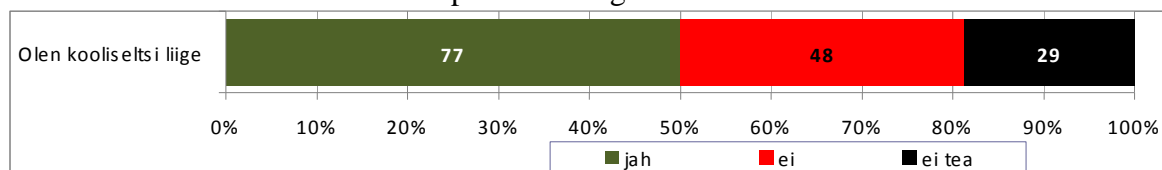
- põhiliikmeteks: lasteaia ja kooli lapsevanemad ning nende kohuseid täitvad isikud;
- personalliikmeteks: seltsiga töösuhetes olevad isikud;
- toetajaliikmeteks: liikmelisuse kaudu seltsi tegevust toetada soovivad isikud;

Põhiliikmeks olemine algab neil juhtudel lapse vastuvõtmisega kooli või lasteaeda ning lõpeb viimase koolis käiva lapse kooli lõpetamisel või lapse koolist äravõtmisel või väljaarvamisel. Personalliikmed, see on õpetajad, kasvatajad ja kaastöötajad ning toetavliikmed, saavad ühingu liikmeks kirjaliku sooviavalduse alusel ja on liikmeks töösuhte lõppemiseni. Teiste seltside puhul arvatakse liige seltsist välja omal soovil, esitatud avalduse alusel. MTÜ Rosma Haridusseltsi põhikiri sätestab liikmeks olemise lõppemise ka liikme lapse lasteaia või kooli lõpetamisel, tema äravõtmisel või väljaarvamisel. Kooli pidajate põhikirjad ei eelda lapsevanemate kohustuslikku kuulumist seltsi liikmeks.

Üldiselt erinevad liikmestaatused ei anna erinevaid õigusi ega kohustusi seltsi tegevuses osalemisel. Vaid Viljandi Vaba Waldorfkooli Ühingu puhul määratakse Ühingu üldkogul põhiliikmetele liikmemaks, mille tasumine võrdsustatakse õppemaksu tasumisega. Samuti omab antud ühingu puhul tähtsust põhiliikmete osalemine üldkogul kuna ühingu üldkogu on otsustusvõimeline vähemalt ühe kolmandiku põhiliikmete osavõtul.

Waldorfkoolide lapsevanemate küsitluses kinnitasid pooled vastanutest oma kuulumist kooli pidavasse seltsi/ühingusse. 31% vastanutest ei ole kooli pidava seltsi liikmed. Küllalt kõrge oma liikmestaatusest mitteteadlike vastajate arv (19%) viitab vajadusele seltsi liikmelisust, seltsi tegevust ja eesmärke jätkuvalt teadvustada.

Joonis Vanemate kuulumine kooli pidavasse organisatsiooni

Allikas: Waldorfkoolide lapsevanemate küsitlus

Seltsi üldkoosolek/üldkogu. Seltside kõrgeimaks juhtorganiks on seltsi üldkoosolek (nimetatakse ka üldkoguks), mis koosneb seltsi liikmetest. Üldkoosolek toimub vastavalt vajadusele, kuid mitte vähem, kui üks kord aastas; MTÜ Tartu Vaba Waldorfkooli Seltsi ja MTÜ Aruküla Vaba Waldorfkooli Selts puhul vähemalt 2 korda aastas. MTÜ Kultuuri- ja Haridusselts “Meelespea“ puhul tegetsevad lisaks üldkogule:

- Lasteaia Kogu (Lasteaia esindaja Üldkogul), kuhu kuuluvad kõik Seltsi liikme staatuses olevad Lasteaia lapsevanemad ja õpetajad;
- Kooli Kogu (Kooli esindaja Üldkogul), kuhu kuuluvad kõik Seltsi liikme staatuses olevad Kooli lapsevanemad ja õpetajad.

Korralise seltsi üldkoosoleku/-kogu kutsub kokku seltsi juhatus/eestseisus. Üldkoosoleku pädevusse kuuluvad (üldistatud mittetäielik nimekiri seltside põhikirjade põhjal):

- põhikirja vastuvõtmine ja muutmine;
- ühingu ühinemise, jagunemise ja tegevuse lõpetamise otsustamine;
- ühingu eesmärgi muutmine, seltsi arengukava kinnitamine, tegevussuundade määramine;
- juhatuse/eestseisuse ja revidendi (revisjonikomisjoni) valimine ja tagasikutsumine ning nende tööle hinnangu andmine;
- juhatuse/eestseisuse ettepanekul kooli (lasteaia) liikmemaksu ning seltsi liikmemaksu suuruse ja tasumise üldpõhimõtete määramine;
- eestseisuse tegevusaruande, majandusaasta aruande ja revidendi (revisjonikomisjoni) aruande kinnitamine, hinnangu andmine Seltsi finantsmajanduslikule tegevusele;
- kooli (lasteaia) ja seltsi eelarve kinnitamine;
- liikmete seltsist väljaheitmise otsustamine (TVW, AVW).